

Correlation of Conflict Management Styles in the Medical Universities and Cultural Intelligence

Azizi Nejad B.* PhD, Mehdizade A.¹ BSc, Jenaabadi H.² PhD

*Educational Sciences Department, Human Sciences Faculty, Payame Noor University, Tehran, Iran

¹Educational Sciences Department, Human Sciences Faculty, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran

²Educational Sciences Department, Education and Psychology Faculty, Sistan and Baluchestan University, Zahedan, Iran

Abstract

Aims: Cultural intelligence is a factor that plays an important role in the effectiveness of managers and the types of deal with conflicts. This study aimed to investigate the correlation between cultural intelligence on and effectiveness of managers and conflict management styles in the universities.

Methods: This descriptive-correlational study was done on 30 managers and 180 employees of Urmia Payame Noor University in 2014. Data were collected by Cultural Intelligence Questionnaire developed by Ang & L. Van Dyne and the Conflict Management Styles Questionnaire developed by Putnam and Wilson, and the Effectiveness Questionnaire developed by Pardakhtchi. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics analysis (Pearson Correlation Coefficient, stepwise regression analysis, analysis of variance and Tukey test).

Findings: There was a significant correlation between cultural intelligence and effectiveness of managers with a confidence level of 0.95 ($p=0.011$; $r=0.288$). There was a significant correlation between motivational and meta-cognitive components of cultural intelligence with effectiveness of managers, but, there was no significant difference between behavioral ($p=0.130$; $r=0.173$) and cognitive ($p=0.231$; $r=0.136$) component of cultural intelligence with effectiveness of managers. Also, The relationship between cultural intelligence with solutions-oriented styles ($p=0.012$; $r=0.281$) and control ($p=0.003$; $r=0.328$) was significant, but no significant correlation was found between cultural intelligence and non-avoidance style ($p=0.685$; $r=0.046$).

Conclusion: There is a correlation between cultural intelligence and conflict management styles and control but not with non-confrontational style.

Keywords

Culture [<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/mesh/?term=68003469>];

Conflict [<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/mesh/?term=68003220>];

Intelligence [<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/mesh/?term=68007360>]

* Corresponding Author

Tel: +984433482621

Fax: +982188957948

Address: No. 16, Second Alley, Badi'ei Street, Qavion Bridge, Urmia, Iran

bahareh19@gmail.com

Received: October 18, 2014

Accepted: November 30, 2014

ePublished: February 4, 2015

رابطه سبک‌های مدیریت آموزشی در دانشگاه‌های علوم پزشکی با هوش فرهنگی

بهاره عزیزی نژاد*

گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

آرزو مهدی‌زاده

گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران

حسین جنا‌آبادی

گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

چکیده

اهداف: هوش فرهنگی عاملی است که می‌تواند نقش مهمی در اثربخشی مدیران و نیز نوع برخورد با تعارضات داشته باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر هوش فرهنگی بر اثربخشی مدیران و نیز سبک‌های مدیریت تعارض در دانشگاه انجام شد.

روش‌ها: این پژوهش توصیفی- همبستگی در سال ۱۳۹۳ روی ۳۰ نفر از مدیران و ۱۸۰ نفر از کارکنان دانشگاه پیام نور ارومیه انجام شد. ابزار اندازه‌گیری داده‌ها شامل پرسش‌نامه هوش فرنه‌نگی آنگ و دین، پرسش‌نامه سبک‌های مدیریت تعارض پوتنام و ویل‌سون و پرسش‌نامه اثربخشی پرداختچی بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون، آزمون تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام، آزمون تحلیل واریانس و آزمون توکی) انجام شد.

یافته‌ها: رابطه بین هوش فرنه‌نگی و اثربخشی مدیران با سطح اطمینان ۰/۹۵ معنی‌دار بود ($p=0/011$)؛ بین مولفه‌های انگیزشی ($p=0/248$) و فراشناختی ($p=0/005$) هوش فرنه‌نگی با اثربخشی مدیران رابطه معنی‌داری وجود داشت، اما بین مولفه‌های رفتاری ($p=0/173$) و شناختی ($p=0/136$) ($p=0/231$) هوش فرنه‌نگی با اثربخشی رابطه معنی‌داری وجود نداشت. همچنین رابطه بین هوش فرنه‌نگی با سبک‌های راه حل گرایی ($p=0/281$) و کنترل ($p=0/012$) و کنترل ($p=0/003$) معنی‌دار بود، اما بین هوش فرنه‌نگی و سبک عدم مقابله رابطه معنی‌داری مشاهده نشد ($p=0/046$). ($p=0/685$)

نتیجه‌گیری: هوش فرنه‌نگی با سبک‌های مدیریت تعارض راه حل گرایی و کنترل رابطه دارد ولی با سبک عدم مقابله رابطه ای ندارد.

کلیدواژه‌ها: فرنه‌نگ؛ تعارض؛ هوش

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۰۷/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۹/۰۴

*نویسنده مسئول: bahareh19@gmail.com

مقدمه

ویژگی برجسته جهانی شدن که بهشت سازمان‌های امروزی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، گرایش عمده به سمت تنوع فرنه‌نگی بیشتر

خودکارآمدی یک مکانیزم مهم و فرآیند انسانی است که عملکرد انسان را از طریق فرآیندهای شناختی، انگیزشی، عاطفی و تصمیم‌گیری کنترل می‌کند [۱۲]. افرادی که انگیزش بالایی دارند در تعاملات بین‌فرهنگی اثربخش‌تر عمل می‌کنند و این احساس قوی را دارند که می‌توانند با طرز فکرهاي مختلف دیگران و شرایط متغیر و ناشناخته کنار بیایند و پیچیدگی و عدم اطمینان را مدیریت کنند. شخصی با انگیزش پایین هنگامی که در دست یابی به هدف نالاید شود انتظارات کارآمدی به‌طور تصادعی دچار افت می‌شود، تصویر منفی از خود پیدا می‌کند و از تعامل با دیگران دوری می‌نماید [۱۶]. بعد انگیزش ممکن است مشکل‌ترین یا مهم‌ترین جزء هوش فرهنگی باشد، زیرا ورود به دنیای فرهنگ دیگران مستلزم غلبه بر یک سری موافع خاص است که داشتن انگیزه و پشتکار و باور قوی در این راه بسیار موثر است [۲].

توانایی افراد برای شناخت فرهنگ و داشتن انگیزش فرهنگی بایست با مهارت‌های مربوط به نشان‌دادن رفتارهای متناسب فرهنگی تکمیل شود. جنبه چهارم هوش فرهنگی، جنبه عملی این مفهوم یعنی بعد رفتاری هوش فرهنگی است [۵، ۱۴] که شامل توانایی‌های افراد برای تطبیق رفتارهای کلامی و غیرکلامی متناسب با فرهنگ‌های متفاوت است [۱۱]. این جنبه از هوش فرهنگی روی این تمرکز می‌کند که افراد در شرایطی که در فرهنگ جدید قرار می‌گیرند چگونه عمل می‌کنند (اعمال آشکار فرد) [۱۷].

لازم به ذکر است که هوش فرهنگی رها از فرهنگ است و اشاره به مجموعه‌ای کلی و همه‌جانبه از توانایی‌هایی دارد که مربوط به موقعیت‌هایی است که با تنوع فرهنگی توصیف می‌شود. برخلاف اشکال دیگر هوش که در نقطه تقاطع فرهنگ‌ها تنزل پیدا می‌کنند، هوش فرهنگی شکاف موجود در انتقال مفاهیم را از یک فرهنگ به فرهنگ دیگر از میان بر می‌دارد [۱۸].

مروری گذرا و سطحی بر رویدادهای تاریخی، وقایع مهم جاری و فرآوردهای فرهنگی که میان گوشه‌هایی از واقعیت‌های زندگی اجتماعی هستند، نشان می‌دهد که چگونه تعارض یکی از مهم‌ترین و برگسته‌ترین وجوده زندگی را تشکیل می‌دهد. در این زمان سازمان‌های اجتماعی نیز با ماهیتی که دارند محیط باروری برای پرورش و رشد انواع تعارض‌ها و عدم توافق‌ها هستند. در واقع، تعارض جزء لاینک زندگی انسان است. اصطلاح تعارض از جمله مفاهیمی است که معانی مختلفی از آن مستفاد می‌شود. روان‌شناسان بیشتر به جنبه‌های روان‌شناختی آن، یعنی تضادهای درونی و جامعه‌شناسان بیشتر به جنبه‌های اجتماعی تعارض، یعنی تضادهای میان افراد و گروه‌ها پرداخته‌اند. پژوهشگران و نظریه‌پردازان علوم رفتاری و مدیریت، به اقتضای مباحث خود، هر دو بعد را مبنای مطالعات خود قرار داده‌اند. متخصصان علوم رفتاری و مدیریت به‌طور کلی تعارض را رفتاری می‌دانند که به‌وسیله برخی

عده‌های کسانی بر می‌آید که از هوش فرهنگی بالایی برخوردار باشند [۵]. پیترسون هوش فرهنگی را استعداد به کارگیری مهارت‌ها و توانایی‌ها در محیط‌های مختلف تعریف کرده است [۶]. هوش فرهنگی، توانایی یک فرد برای عملکرد موثر در شرایطی است که دارای نوع فرهنگی است [۷]. فان و آفرمن، هوش فرهنگی را به عنوان هوش در محیط یا توانایی عملکرد موثر در یک محیط متفاوت که مفروضات، ارزش‌ها و سنت‌های تربیتی یک نفر به‌طور کامل با آنها باید با آنها کار کند مشترک نیست، تعریف کرده‌اند [۸]. ارلی و پیترسون هوش فرهنگی را به عنوان توانایی افراد برای گردآوری اطلاعات، تفسیر و عمل کردن هنگام آشکارشدن تفاوت‌های فرهنگی برای انجام اثربخش وظایف در زمینه فرهنگی متفاوت یا در یک موقعیت چندفرهنگی تعریف کرده‌اند [۹]. آفرمن اشاره می‌کند که هوش فرهنگی یک فراهوش است که شامل توانایی‌های مختلفی است و IQ تنها یکی از آنها است [۱۰]. ارلی و پیترسون [۹] و آنگ و همکاران [۱۱] در آغاز کار، هوش فرهنگی را به عنوان یک ساختار چندعملی مرکب از توانایی‌های ذهنی (شناختی - فراشناختی، انگیزشی و رفتاری) به تصویر کشیدند. این ساختار ابتدایی از هوش فرهنگی شامل سه مؤلفه اصلی شناخت، انگیزش و رفتار است که از هم مجزا و در عین حال به هم وابسته هستند. اکثر اعتقداد بر این است که هوش فرهنگی مشکل از چهار بعد فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری است. هوش فرهنگی بالا مستلزم اتحاد و به کارگیری چهار بعد مشکله هوش فرهنگی است. چهار بعد هوش فرهنگی از نظر کیفی، جنبه‌های متفاوتی از توانایی‌های همه‌جانبه برای فعالیت و مدیریت موثر و کارآمد در موقعیت‌های مختلف از نظر فرهنگی است. هوش فرهنگی فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری توانایی‌های گوناگونی هستند که با یکدیگر هوش فرهنگی کلی را تشکیل می‌دهند [۱۲].

بعد شناختی هوش فرهنگی به دانش‌های مورد استفاده فرد، محیط اجتماعی و فرآیندهای اطلاعاتی که شامل دانش عمومی درباره ساختارهای بنیادین یک فرهنگ است، اشاره دارد [۱۳]. ارلی و موساکووسکی به مؤلفه شناختی هوش فرهنگی به عنوان تفکر استراتژیک فرهنگی اشاره کرده‌اند [۱۴].

بعد فراشناختی به عنوان کنترل فرآیند کسب اطلاعات که به یک دانش فرهنگی عمیق و سطح بالایی از شناخت بیانجامد، اشاره دارد [۱۲]. در واقع، فراشناخت فرهنگی را می‌توان به عنوان تأمل درباره تفکر یا یادگیری تعریف کرد [۱۲]. فلاؤ، فراشناخت را به عنوان دانش افراد و کنترل آنها بر شناخت تعریف می‌کند. فراشناخت روشی است که یک فرد تجارت بین‌فردى را از طریق آن استدلال می‌کند [۱۵].

طبق نظر ارلی و آنگ دو چارچوب عمومی خودکارآمدی و خودانطباقی برای درک بعد انگیزشی به کار می‌رود [۱۵].

سازمان را بررسی می کند [۲۸]. در الگوی هدف باید تمایزی بین اهداف رسمی و احریای ایجاد شود [۲۹]. معیارهای اثربخشی نیز از این تعاریف و نیز از اهداف رسمی استخراج می شود. اثربخشی مدیر را می توان با مقایسه فعالیتهای انجامشده و برنامه ریزی برای نیل به اهداف سازمانی مورد ارزیابی قرار داد [۲۸]. مدل منبع سیستم، اثربخشی را به عنوان توانایی مدیر برای داشتن موقعیت ممتاز در مذکرات با محیط خود و انتقاد از موقعیت خود برای کسب منابع کمیاب و بازرسش تعريف می کند [۲۹]. اثربخشی بستگی دارد به اینکه زیرسیستمها تا چه اندازه با یکدیگر هماهنگ هستند. به عبارت دیگر، پرسش اصلی به این صورت مطرح می شود که تا چه حد مدیر در تخصیص و توزیع منابع به زیرسیستمها سازمان، موثر و موقع بوده است؟ مدیران برای حفظ هماهنگی اهمیت زیادی قابل هستند، زیرا اعمال هماهنگ اثربخشی را تقویت می کند. وابستگی زیاد به محیط، مدیر را به تمرکز در کارکردهای انطباقی و رقابت موقفيت آمیز برای کسب منابع و ادار می کند [۲۹]. رویکرد رقابتی - ارزشی، چارچوب یکپارچه ای برای درک جامع از اثربخشی و تبیین متغیرهای کلیدی و چگونگی رابطه آنها ارایه می دهد. مفهوم اصلی در رویکرد رقابتی - ارزشی این است که معیاری که برای شما دارای ارزش است و در ارزیابی اثربخشی به کار می رود چیست؟

برای روشن تر شدن حوزه بررسی به سوابق پژوهشی در ارتباط با موضوع فوق پرداخته شده است؛ تمپلر و همکاران در پژوهشی نشان دادند که رابطه ای مثبت بین مولفه انجیزشی هوش فرهنگی با هر سه نوع سازگاری عمومی، سازگاری بین فرهنگی و سازگاری شغلی وجود دارد [۳۰]. در پژوهش لوگو بین مهارت های بعد فردی (هوش فرهنگی انجیزشی و رفتاری) و مهارت های بعد فردی رهبری تحول آفرین ارتباط وجود داشت [۷]. پژوهش کاظمی نشان داد که بین هوش فرهنگی و عملکرد کارکنان و همچنین بین ابعاد هوش فرهنگی (فراشناختی، شناختی، انجیزشی، رفتاری) و عملکرد ارتباط وجود دارد [۳۱]. رضوی در پژوهشی نشان داده است بین دو متغیر هوش فرهنگی مدیران و توانمندسازی کارکنان، رابطه معنی داری وجود ندارد [۳۲]. نتایج به دست آمده در پژوهش فیشر و همکاران برای بررسی ویژگی های رهبران اثربخش و موفق نشان داد که از بین ۳۰ مهارت ذکر شده در پرسش نامه ها، مهارت برقراری ارتباطات، احترام گذاشتن به دیگران و سرمشقو بودن رهبر به ترتیب از مهم ترین ویژگی های رهبران اثربخش است. مرکز رهبری خلاق در ایالات متحده نیز در پژوهشی نشان داد که رهبران آینده باید بر اصل همکاری متمرکز شوند. مهارت های مربوط به همکاری مانند ایجاد و اصلاح روابط، مدیریت مشارکتی و مدیریت تغییر برای موقفيت و اثربخشی مدیر در دنیای امروز و آینده از اهمیت فرازینده ای برخوردار است [۳۳]. کوزان در پژوهشی با هدف بررسی رابطه اثرات فرهنگی بر کاربرد سبک های تعارض، شیوه های حل

از اعضا در جهت مخالفت با دیگر اعضا صورت می گیرد. پوت نام از عبارت اجتناب از تعارض را به کار می برند، اما امروزه عبارت و مفهوم مدیریت تعارض به نحو چشمگیری جایگزین آن شده است [۲۰]. مدیریت تعارض، فرآیند تشخیص نقش و تاثیر تعارض در بین گروهها و استفاده مناسب از فنون برطرف کردن یا تحریک آن برای اثربخشی سازمان است [۲۱].

سبک های مدیریت تعارض همان پاسخ های افاد نسبت به موقعیت های تعارض است. البته این پاسخ ها در عین حال که از نوعی استمرار برخوردارند، احتمال دارد در موقعیت های خاص تغییر کنند.

شاید یکی از مهم ترین فعالیت ها در زندگی اجتماعی انسان امروز را بتوان مدیریت دانست. مدیریت علم و هنر، هماهنگی کوشش ها و مساعی اعضا سازمان در استفاده از منابع برای نیل به اهداف است [۲۱]. یکی از مفاهیم مهم در حوزه علم مدیریت، اثربخشی است که بسیاری از سازمان ها عملکرد خود را براساس آن ارزش بابی می کنند [۲۲]. تعاریف بسیاری از اثربخشی وجود دارد. پیش دراکر، اثربخشی را انجام کارهای درست می داند [۲۳]. بنا به تعریف دیگر، اثربخشی یعنی "درجه و میزان نیل به اهداف تعیین شده". به بیان دیگر، اثربخشی نشان می دهد که تا چه میزان از تلاش های انجام شده، نتایج مورد نظر حاصل شده است [۲۴]. تبو تو اثربخشی را تنها به تحقق اهداف محدود نمی کند، بلکه معتقد است که اثربخشی فرآیندی چرخشی و مدام است که از طرح و برنامه شروع شده و شامل تمام فعالیت هایی است که هم در جهت دست یابی سازمان است و هم تعیین می کند که انجام کارها تا چه اندازه خوب و مطلوب صورت گرفته است [۲۵]. آرمسترانگ معتقد است رهبری و مدیریت اثربخش با ارایه تعریف روشن از اهداف و سبک های تحقق اهداف و برانگیختن نیروی کاری متعهد، ماهر و قابل انعطاف در کل سازمان تلاش می کند تا زمینه های لازم برای نوآوری و پویایی سازمان را به وجود آورد [۲۶]. پیش دراکر بر این باور است که مدیریت اثربخش احتمالاً عامل اصلی پیشرفت در کشورهای توسعه یافته و موردنیاز ترین عامل برای کشورهای در حال توسعه است [۲۲]. جان لاکت چنین بیان می کند که مدیر اثربخش از علوم رفتاری آگاهی دارد و استعدادها را پرورش می دهد، روابط خود را با زیردستان تنظیم می کند و از مهارت های رفتاری بهره کافی می برد، به دیگران یاد می دهد که چگونه بیندیشند، همیشه در انتظار رویدادها و آماده مقابله با آنها است و مدیری است مثل همه مدیران اما فراتر از همه آنها است [۲۷].

در ادبیات مکتوب مدیریت، مدل های گوناگونی توصیف شده است. مدل هدف منطقی، توانایی مدیر در رابطه با دست یابی به اهداف

برای سنجش اثربخشی مدیران نیز از پرسش‌نامه اثربخشی مدیران که توسط پرداختچی و در قالب ۳۰ گویه تهیه شده، استفاده شد. روایی ابزارهای اندازه‌گیری مورد تایید است و اعتبار آنها در حد مطلوب برآورده شده است، بهطوری که پرسش‌نامه مدیریت تعارض از دیدگاه پوت‌نام و ویل‌سون بهدلیل آن که در پژوهش‌های زیادی به کار برده شده و اعتبار سنجی شده پرسش‌نامه قابل اعتمادی در زمینه مدیریت تعارض است. قریانی و بختیاری اعتبار پرسش‌نامه مذبور را ۸۱٪ محسوبه نموده‌اند [۱۰]. محقق نیز از طریق آزمون آلفای کرونباخ، اعتبار آن را ۷۷٪ بهدست آورد. اعتبار پرسش‌نامه هوش فرنگی با استفاده از روش آلفای کرونباخ در پژوهش من آن‌آقا به ترتیب برای چهار مولفه شناختی، فراشناختی، انگیزشی و رفتاری ۷۸٪، ۷۲٪، ۷۰٪ و ۷۰٪ بهدست آمد [۲]. در پایان نامه کاظمی نیز اعتبار کلی ۸۶٪ بهدست آمد [۳۱]. اعتبار پرسش‌نامه هوش فرنگی در پژوهش حاضر ۷۴٪ محسوبه شد. اعتبار پرسش‌نامه سنجش اثربخشی مدیران توسط قائمی ۹۶٪ و توسط محقق ۹۵٪ بهدست آمد [۳۹].

قبل از توزیع پرسش‌نامه‌ها با همکاری حراست و معاونت آموزشی دانشگاه، مجوز انجام کار گرفته شد و در جلسه‌ای که به‌منظور توجیه پاسخ‌دهندگان برگزار شده بود، با دعوت کارکنان و مدیران، هدف از پژوهش و دعوت به همکاری صادقانه صورت گرفت و به آنها اطمینان داده شد که این پرسش‌نامه‌ها تنها برای انجام پژوهش مهیا شده‌اند و در راستای آن، از پاسخ‌دهندگان خواسته شد تا از ذکر نام خود اجتناب نمایند. سپس برای گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه‌ها توزیع و پس از تکمیل توسط پاسخ‌دهندگان جمع‌آوری شد.

به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون، آزمون تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام، آزمون تحلیل واریانس و آزمون توکی) استفاده شد. برای بررسی رابطه بین هوش فرنگی و مولفه‌های آن با سبک‌های حل تعارض و اثربخشی مدیران از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. مقایسه میانگین‌های هوش فرنگی براساس رتبه دانشگاهی و سایه خدمت با استفاده از آزمون تحلیل واریانس و آزمون تعقیبی توکی انجام گرفت. به‌منظور انجام تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام نیز مولفه‌های هوش فرنگی به عنوان پیش‌بینی کننده‌های سبک‌های مدیریت تعارض و اثربخشی (متغیرهای ملاک) به کار گرفته شدند.

یافته‌ها

رابطه بین هوش فرنگی و اثربخشی مدیران با سطح اطمینان ۹۵٪، معنی‌دار بود ($p=0.011$). بین مولفه‌های انگیزشی ($p=0.028$) و فراشناختی ($p=0.005$) هوش فرنگی با اثربخشی مدیران رفتاری ($p=0.013$) و شناختی ($p=0.036$) مولفه‌های رفتاری ($p=0.023$) هوش فرنگی با اثربخشی رابطه معنی‌داری وجود

تعارض ۲۱۵ مدیر ترک و ۱۳۴ مدیر اردنی را مورد بررسی قرار داد و پس از مقایسه یافته‌های خود با نتایج پژوهش‌های رحیم روی مدیران آمریکایی به این نتیجه دست یافت که مدیران هر سه کشور سبک همکاری را در اولویت قرار دادند [۳۴]. در پژوهش استانلی و الگرت، مدیران گروه‌ها در دانشگاه‌ها از بین پنج سبک مدیریت تعارض، از سبک مصالحه بیشترین استفاده و از سبک‌های اجتناب و گذشت کمترین استفاده را کرده‌اند [۳۵]. یا اللهی در پژوهش خود دریافته است که مدیران میانی بانک ملت در رابطه با زیرستان خود از سبک اجرایی، در رابطه با همکاران خود از سبک اجتناب و در رابطه با ماقوک‌های خود از سبک همکاری و تطبیق استفاده می‌کنند [۳۶]. پژوهش شیری نشان داد که کارکنان و مدیران سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی در رویارویی با تعارض از استراتژی‌های عدم مقابله و راه حل‌گرایی استفاده می‌کنند. همچنین مشخص شد که میان گریز از اطمینان و استفاده از استراتژی عدم مقابله ارتباط منفی وجود دارد. ارتباط مثبت میان فاصله قدرت و استراتژی راه حل‌گرایی نیز تایید شد [۳۷]. نتایج پژوهش مقیمه و همکاران نیز وجود ارتباط بین انواع خاصی از سبک‌های شخصیت با اثربخشی مدیریت را مورد تایید قرار داد [۳۸]. قائینی به این نتیجه رسید که بین سبک همکاری و اثربخشی مدیران رابطه معنی‌دار وجود دارد [۳۹]. کلین در تحقیق خود پیرامون شخصیت زنان مدیر دانشگاه کنتاکی به این نتیجه رسید که تفاوت بین مدیران اثربخش و مدیران غیراثربخش ناشی از سبک مدیریت مدیران است. همچنین در بخشی از تحقیق خود تأثیر جنسیت بر اثربخشی را مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه رسیده است که جنسیت تأثیر چندانی بر اثربخشی مدیران ندارد.

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر هوش فرنگی بر اثربخشی مدیران و نیز سبک‌های مدیریت تعارض در دانشگاه انجام شد.

روشنها

این پژوهش توصیفی- همبستگی در سال ۱۳۹۳ انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل ۳۰ نفر از مدیران و ۱۸۰ نفر از کارکنان دانشگاه پیام نور ارومیه بود که با توجه به محدودبودن حجم جامعه آماری، تمامی این افراد انتخاب شدند.

برای جمع‌آوری داده‌های مربوط به هوش فرنگی مدیران از پرسش‌نامه هوش فرنگی بر مبنای دیدگاه آنگ و وزن‌داین تحت عنوان "مقیاس ۱۲۰ آیتمی چهارعاملی هوش فرنگی" استفاده شد [۱۱]. برای جمع‌آوری داده‌های مربوط به سبک‌های مدیریت تعارض از پرسش‌نامه استانداردشده سبک‌های مدیریت تعارض که براساس دیدگاه پوت‌نام و ویل‌سون طراحی و توسط کرامتی و روشن اعتباریابی شده است، استفاده شد. پوت‌نام و ویل‌سون سبک‌های مدیریت تعارض را در سه دسته کلی؛ سبک راه حل‌گرایی، سبک عدم مقابله و سبک کنترل، مطرح کرده‌اند.

لازم به توضیح است که سبک‌های مدیریت تعارض، شیوه‌های گوناگون مدیران در برخورد با تعارض است و این سبک‌ها منفک از همدیگر هستند. در نتیجه، نمره کلی برای مدیریت تعارض وجود ندارد که بتوان براساس آن در مورد رابطه یک متغیر با مدیریت تعارض اظهار نظر کرد و نتیجه‌گیری در مورد رابطه متغیرهای گوناگون با مدیریت تعارض براساس رابطه آن متغیر با هر کدام از سبک‌های مدیریت تعارض مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بین مولفه انجیزشی هوش فرهنگی و اثربخشی، رابطه معنی‌داری وجود داشت. مدیران دارای انجیزش بالا برای یادگیری و تعامل با افراد مختلف به نهانکام قرارگیری در موقعیت کاری نسبت به مدیران کم‌انجیزه دارای اثربخشی بالاتری خواهند بود. انگیزش، مبهم‌ترین و مشکل‌ترین مولفه هوش فرهنگی است. از این رو انتظار می‌رود مدیرانی که انجیزش برای کار و فعالیت در موقعیت فرهنگی مختلف را داشته باشند موثرتر باشند.

همچنین بین مولفه فراشناختی هوش فرهنگی و اثربخشی، رابطه معنی‌داری مشاهده شد. افراد با هوش فرهنگی فراشناختی بالا، برنامه‌ریزی می‌کنند که چگونه به یادگیری در مورد فرهنگ جدید دست پیدا کنند، قوه اداکشان را کنترل کنند و پیشرفت خودشان را در درک همه‌جانبه فرهنگ جدید ارزیابی کنند. از این رو انتظار می‌رود که مدیران با هوش فرهنگی فراشناختی بالا به نهانکام قرارگیری در موقعیت‌های متنوع فرهنگی موثرتر از افرادی با هوش فرهنگی فراشناختی پایین‌تر باشند. آنگ و همکاران، آلن و هیگینز و تمپلر و همکاران در پژوهش‌های خود به نقش مولفه فراشناخت بر عملکرد شغلی و موقعیت مدیران در محیط‌های متنوع از نظر فرهنگی تأکید کرده‌اند [۱۱، ۳۰]. همچنین هادی‌زاده‌قدم و حسینی [۴۰]، کاظمی [۳۱] و مشکی و تیزرو [۱۰] در پژوهش‌های خود نقش مولفه فراشناخت بر اثربخشی گروهی و عملکرد در میان کارمندان و مدیران سازمان‌های ایرانی را نشان داده‌اند.

بین مولفه‌های رفتاری و شناختی هوش فرهنگی و اثربخشی مدیران رابطه معنی‌داری وجود نداشت. به عبارت دیگر، اگر مدیران دارای هوش فرهنگی رفتاری و شناختی بالا یا پایین باشند، تاثیری بر اثربخشی با عدم اثربخشی آنان ندارد. نتایج بدست‌آمده همسو با تحقیقات صورت‌گرفته در این زمینه است.

بین دو متغیر هوش فرهنگی و سبک راحل‌گرایی مدیریت تعارض، رابطه معنی‌داری وجود داشت. مدیران با هوش فرهنگی بالا به نهانکام مواجهه با تعارض، متمایل به راحل‌گرایی و شیوه‌های مبتنی بر تشریک مساعی هستند. یافته‌های متعدد پژوهش‌ها نشانگر آن است که مدیران موفق در مواجهه با تعارض بیشتر از سبک راحل‌گرایی برای حل تعارض استفاده می‌کنند. اما در زمینه رابطه هوش فرهنگی و سبک‌های حل تعارض پژوهش‌هایی صورت نگرفته که بتوان نتایج این پژوهش را با یافته‌های پژوهش‌های صورت‌گرفته در این زمینه مقایسه کرد.

نداشت. همچنین رابطه بین هوش فرهنگی با سبک‌های راحل‌گرایی ($p=0.281$) و کنترل ($p=0.003$) معنی‌دار بود، اما بین هوش فرهنگی و سبک عدم مقابله رابطه معنی‌داری مشاهده نشد ($p=0.468$).

بین میانگین‌های هوش فرهنگی مدیران براساس رتبه دانشگاهی، تفاوت معنی‌داری وجود نداشت ($p=0.516$). اما میانگین‌های هوش فرهنگی مدیران براساس سابقه خدمت دارای تفاوت معنی‌دار بود ($p=0.030$)، به این صورت که میانگین هوش فرهنگی در گروه سابقه خدمت ۲۰ تا ۲۵ سال ($28/31 \pm 2/68$) با گروه سابقه خدمت یک تا ۵ سال ($47/45 \pm 2/22$) و بالای ۲۵ سال ($46/62 \pm 1/55$) تفاوت آماری معنی‌دار داشت ($p<0.05$)، اما با گروه سابقه خدمت ۱۵ تا ۲۰ سال ($71/69 \pm 1/26$) تفاوت معنی‌داری نداشت ($p>0.05$). میانگین هوش فرهنگی در بقیه گروه‌های سابقه خدمت با هم تفاوت معنی‌داری نداشت ($p>0.05$).

متغیرهای پیش‌بین شناختی ($p=0.002$) و شناختی/فراشناختی ($p=0.001$) بر انتخاب سبک عدم مقابله تاثیرگذار بودند و به ترتیب $0/133$ و $0/183$ از تغییرپذیری در سبک عدم مقابله را تبیین کردند. همچنین متغیر پیش‌بین مولفه فراشناختی بر اثربخشی مدیران تاثیرگذار بود و $0/0.93$ از تغییرپذیری در اثربخشی را می‌توان به وسیله این عامل توضیح داد ($p=0.07$).

بحث

بین دو متغیر هوش فرهنگی و اثربخشی، رابطه معنی‌داری با ضریب اطمینان 0.95 وجود داشت. این مطلب به این معنی است که مدیران با هوش فرهنگی بالاتر در انجام کارهای خود به نهانکام قرارگیری در موقعیت‌های فرهنگی مختلف، اثربخش‌تر هستند. نتایج پژوهش آنگ و همکاران روی عملکرد مدیران شرکت‌های چندملیتی نشان داده است که مدیران با هوش فرهنگی بالاتر نسبت به مدیرانی که دارای هوش فرهنگی پایین‌تری بودند، عملکرد بهتری داشته‌اند [۱۱]. آلن و هیگینز از هوش فرهنگی به عنوان یکی از عوامل موقعیت مدیران در محیط‌های پویای جهانی نام برده‌اند. آنگ و همکاران نیز اثرات هوش فرهنگی بر عملکرد را نشان داده‌اند [۱۲]. تمپلر و همکاران در تحقیقی که روی اثرات هوش فرهنگی بر موقعیت مهاجران انجام دادند به نتایج مشابهی رسیدند [۳۰]. همچنین نتایج پژوهش هادی‌زاده‌قدم و حسینی نشان داده است که کارکنان با هوش فرهنگی بالاتر به نهانکام قرارگیری در تیم‌های کاری دارای اثربخشی گروهی بهتری نسبت به همکاران خود با هوش فرهنگی کمتر هستند [۴۰]. مشکی و تیزرو [۱۰] و کاظمی [۳۱] نیز اثرات هوش فرهنگی بر عملکرد و موقعیت مدیران را نشان داده‌اند. از این رو نتایج پژوهش همسو با پژوهش‌های قبلی انجام‌شده در این زمینه است.

۳۵۹ در جهت بهبود هوش فرنه‌گی مدیران اقدام نمایند. با توجه به اینکه رابطه مثبت و معنی‌داری بین مولفه‌های انگیزشی و فراشناختی هوش فرنه‌گی با اثربخشی وجود دارد، از این رو برای ارتقای بیشتر مولفه‌های مذکور روش‌های متفاوتی را می‌توان به کار گرفت. برای ارتقای هوش فرنه‌گی انگیزشی پیشنهاد می‌شود آموزش‌های لازم و کافی برای ارتقای احساس خودکارآمدی لحاظ شود. همچنین پیشنهاد می‌شود در نظام آموزش عالی کشور، احترام به خردفرهنگ‌ها و سایر فرهنگ‌ها در نظر گرفته شود و جنبه‌های مثبت فرهنگ‌های دیگر برای ارتقای مولفه انگیزشی مطرح شود. چون ضریب تاثیر مولفه فراشناختی بر اثربخشی مدیران دارای بیشترین اهمیت بوده است، لذا در هوش فرنه‌گی باید تأکید بیشتری بر آن شود. پیشنهاد می‌شود ضمن برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای اعضای هیات علمی و مدیران مراکز دانشگاهی، اثرات و پیامدهای مطلوب و نامطلوب راهبردهای مدیریت تعارض را بر روند کار سازمان تشریح شود.

نتیجه‌گیری

هوش فرنه‌گی با سبک‌های مدیریت تعارض راه حل‌گرایی و کنترل رابطه دارد ولی با سبک عدم مقابله رابطه‌ای ندارد.

تشکر و قدردانی: نویسنده مقاله از کلیه کسانی که محقق را در انجام تحقیق یاری رسانده‌اند، تشکر و قدردانی می‌نماید.

تاییدیه اخلاقی: موردی از طرف نویسنده‌گان گزارش نشده است.

تعارض منافع: موردی از طرف نویسنده‌گان گزارش نشده است.

منابع مالی: موردی از طرف نویسنده‌گان گزارش نشده است.

منابع

- Thomas D. Cultural diversity and work group effectiveness: An experimental study. *J Cross Cultur Psychol*. 1999;30:242-63.
- Kaushal R, Kwantes CT. The role of culture and personality in choice of conflict management strategy. *Int J Intercultur Relat*. 2006;30(5):579-603.
- Naeiji M, Abbas Ali Zadeh M. Cultural intelligence, coping with inconsistencies. *Tadbir*. 2007;18(181):20-3.
- Somech A, Desivilya H, Lidogoster H. Team conflict management and team effectiveness: The effects of task interdependence and team identification. *J Organ Behav*. 2009;30(3):359-78.
- Janssens M, Brett JM. Cultural intelligence in global teams: A fusion model of collaboration. *Group Organ Manag*. 2006;31(1):124-53.
- Earley PC. Redefining interactions across cultures and organizations: Moving forward with cultural intelligence. *Res Organ Behav*. 2003;24(1):271-99.
- Kulinna PH, Donetta DJ. Physical education teachers' self-reported use and perceptions of various teaching styles. *Learn Instruct J*. 2003;13(6):597-609.

بین دو متغیر هوش فرنه‌گی و سبک کنترل، رابطه‌ای معنی‌دار اما از نوع منفی وجود داشت. به عبارت دیگر، مدیران با هوش فرنه‌گی بالا تمایل ندارند به هنگام حل تعارض از سبک کنترل استفاده کنند. در این زمینه پژوهش چندانی صورت نگرفته است، اما پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه هوش هیجانی نشان می‌دهد که مدیران با هوش هیجانی بالا کمتر تمایل دارند از سبک کنترل استفاده نمایند. به نظر می‌رسد که استفاده یا عدم استفاده از سبک کنترل، بیشتر یک گرایش شناختی است تا گرایش هیجانی. به عبارت دیگر، افرادی که از استراتژی کنترل استفاده می‌کنند احتمالاً به خود حق می‌دهند که بر دیگران تسلط داشته باشند یا اینکه خود را برتر از دیگران می‌پندازند. البته نتایج تحقیقات/یوشنین و رفیعی، خلاف این امر را نشان می‌دهند و از نتیجه این تحقیق حمایت نمی‌کنند و وجود رابطه بین هوش هیجانی و استراتژی‌های مدیریت تعارض را رد می‌کنند.^[۱۱]

بین هوش فرنه‌گی و سبک عدم مقابله، رابطه معنی‌داری مشاهده شد. در این زمینه پژوهشی صورت نگرفته که بتوان نتایج آن را با یافته‌های پژوهش‌های صورت گرفته در این زمینه مقایسه کرد.

بین میانگین‌های هوش فرنه‌گی مدیران براساس سابقه خدمت تفاوت معنی‌داری وجود داشت. مدیران با سابقه خدمت بالا دارای میانگین بیشتری در هوش فرنه‌گی بودند. مدیرانی که دارای تعاملات بین‌فرنه‌گی (داخلی و خارجی) بیشتری هستند نمره بالاتری در آزمون هوش فرنه‌گی کسب نموده‌اند. انتظار می‌رود مدیرانی که سابقه خدمت بالاتری داشته باشند دارای تعاملات بیشتری با افرادی از فرهنگ‌های مختلف باشند و طی این تعاملات، شناخت و بینش بیشتری از فرهنگ‌های مختلف داشته باشند. از این رو نتایج به دست آمده حاکی از همسویی آن با مبانی نظری هوش فرنه‌گی است.

به منظور انجام تحلیل رگرسیون، مولفه‌های هوش فرنه‌گی به عنوان پیش‌بینی کننده‌های سبک‌های مدیریت تعارض و اثربخشی به کار گرفته شدند. مولفه‌های هوش فرنه‌گی قابلیت پیش‌بینی سبک راه حل‌گرایی و سبک کنترل را نداشتند. اما مولفه‌های شناختی و فراشناختی هوش فرنه‌گی دارای رگرسیون معنی‌داری پیش‌بینی اثربخشی می‌باشد.

از محدودیت‌های این مطالعه کمود منابع در دسترس در ارتباط با هوش فرنه‌گی و کمود تحقیقات انجام شده در ارتباط موضوع حاضر، عدم پاسخ‌دهی کامل به پرسش‌نامه‌ها، عدم گرایش کارکنان به شرکت در پژوهش و اهمال در تکمیل آنها بود. با توجه به تاثیرات مثبت هوش فرنه‌گی بر مدیریت در محیط‌های متنوع فرهنگی، لازم است مسئولان برای ارتقای هوش فرنه‌گی مدیران با برگزاری دوره‌های آموزشی ضمن خدمت و کارگاه‌های آموزشی

- effectiveness. *Int J Leadersh Stud.* 2008;3(2):181-97.
- 25- Sternberg JR. Successful intelligence: Finding a balance. *Trends Cogn Sci.* 1999;3(11):436-42.
- 26- Tan JS. Issues & observations: Cultural intelligence and the global economy. *Leadersh Act.* 2004;24(5):19-21.
- 27- Ramsey JR, Leonel JN, Gomes GZ. Cultural intelligence's influence on international business traveler's stress. *Cross Cultur Manag Int J.* 2011;18(1):21-37.
- 28- Davis KD. Sex, gender and cultural intelligence in the Canadian Forces. *Common wealth Compar Politics.* 2009;47(4):430-55.
- 29- Abbaszadeh MM, Asgarian M. (Editors). Educational management. Urmia: Urmia University Publication; 2005. [Persian]
- 30- Templer KJ, Tay C, Chandrasekar A. Motivational cultural intelligence, realistic job preview realistic living conditions preview and cross-cultural adjustment. *Group Organ Manag.* 2006;31(1):154-71.
- 31- Kankanhalli A, Tan B, Wei K. Conflict and performance in global virtual teams. *J Manag Inf Sys.* 2007;23(3):237-74.
- 32- Razavi H. Effect of intelligence types (Math, emotional, cultural and spiritual) [Dissertation]. Tehran: Tehran University; 2007. [Persian]
- 33- Moon T. Organizational cultural intelligence: Dynamic capability perspective. *Group Organ Manag.* 2010;35:456-93.
- 34- Kozan MK. Cultural Influences on Styles of Handling Interpersonal Conflicts: Comparisons Among Jordanian, Turkish, and U.S. Managers. *Human Relash.* 1989;4(9):787-99.
- 35- Prince MJ, Felder RM. Inductive teaching and learning methods: Definitions, comparisons, and research bases. *J Engin Educ.* 2006;95(2):123-38.
- 36- Riggio R, Reichard R. The emotional and social intelligences of effective leadership. *J Manag Psychol.* 2008;3:169-85.
- 37- Roberson Q, Park H. Examining the link between diversity and firm performance: The effects of diversity reputation and leader racial diversity. *Group Organ Manag.* 2007;32:548-68.
- 38- Moghimi M, Khanifar H, Arabi Khan M. Investigating the relationship between personality style and management effectiveness of the public organizations. *J Pub Admin.* 2009;1(1):87-104. [Persian]
- 39- Wong C, Law K. The effects of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude: An exploratory study. *Leadersh Q.* 2002;13(3):243-74.
- 40- Ting-Toomey S, Yee-Jung KK, Shapiro RB, Wright TJ, Oetzel G. Ethnic/cultural identity salience and conflict styles in four US ethnic groups. *Int J Intercultur Relat.* 2000;24(1):47-81.
- 8- Rosenfeld LB, Richman JM, Bowen GL. Social support networks and school outcomes: The centrality of the teacher. *Child Adolescent Soc Work J.* 2000;17(3):205-26.
- 9- Earley PC, Peterson RS. The elusive cultural chameleon: Cultural intelligence as a new approach to intercultural training for the global manager. *Acad Manag Learn Educ.* 2004;3(1):100-15.
- 10- Moshabaki A, Tizro A. The effect of emotional and cultural intellignce on the success of global class level of leaders. *Daneshvar.* 2010;17(44):237-250. [Persian]
- 11- Zhang LF. Do personality traits make a difference in teaching styles among Chinese high school teachers?. *Pers Individ Differ.* 2007;23(4):669-79.
- 12- Ang S, Van DL, Koh C. Cultural intelligence: Its measurement and effects on cultural judgment and decision making cultural adaptation and task performance. *Manag Organ Rev.* 2007;3(3):335-71.
- 13- Ang S, Dyne VL, Koh C. Personality correlates of the four factor model of cultural intelligence. *Group Organ Manag.* 2006;31(1):100-23.
- 14- Trigwell K, Prosser M, Waterhouse F. Relations between teachers' approaches to teaching and students' approaches to learning. *High Educ.* 1999;37(1):57-70.
- 15- Taslimi MS, Gholipour A, Verdinejad F, Menalegha M. Provide solutions for government managers to promote cultural intelligence in international affairs. *Manag Res.* 2010;2(4):29-57. [Persian]
- 16- Crown KA. What leads to cultural intelligence?. *Business Horizons.* 2008;51(5):391-9.
- 17- Griffer MR, Perlis SM. Developing cultural intelligence in preservise speech-language pathologists and educators. *Commun Disord Q.* 2007;29(1):28-35.
- 18- Crown KA. The relationship among social intelligence, emotional intelligence, cultural intelligence and cultural exposure. *Organ Manag J.* 2009;6(3):148-63.
- 19- Richlin L, Cox MD. Improving the teaching learning connection. *J Excellence College Teach.* 1994;5(1):1-6.
- 20- Darling JR, Walker WE. Effective conflict management: Use of the behavioral style model. *Leadersh Organ Dev J.* 2001;22(5):230-75.
- 21- Morhed G. Organizational Behavior. Alvani SM, Memarzadeh GhR. (Translators). Tehran: Tehran University Publication; 2013. [Persian]
- 22- Grasha AF. The dynamics of one-on-one teaching. *College Teach.* 2003;50(4):139-46.
- 23- Grasha AF. A matter of style: The teacher as expert, formal authority, personal model, facilitator, and delegator. *College Teach.* 1994;42(4):142-9.
- 24- Deng L, Gibson P. A qualitative evaluation on the role of cultural intelligence in cross-cultural leadership